

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

OVERIJSSELSCHE

STAD-, DIJK- EN MARKEREGTEN.

VEREENIGING TOT BEOEFENING
VAN OVERIJSSELSCH REGT EN GESCHIEDENIS.

OVERIJSSELSCH E
STAD-, DIJK- EN MARKEREGTEN.

DERDE DEEL. DERDE STUK.

MARKEREGT VAN DALMSHOLTE.

ZWOLLE,
DE ERVEN J. J. TIJL.
1874.

**NED.
LETTER K.**

BESCHRIJVING DER HANDSCHRIFTEN.

Hs. A. en Hs. B. zijn hier weder dezelfde als die, welke in het eerste stuk der Markeregtten beschreven zijn.

Beide Hss. vullen elkander aan, maar bevatten niets overeenstemmends. Art. 1—31 zijn ontleend aan Hs. B.; 32—124 aan Hs. A., en de lijst der gewaarden weder aan Hs. B.

DALMESHOUTER WILLEKOER.

Jnt Jaer Ons Heeren 1457 op Sanct Lamberts dach, Doe overdroegen heer Otto van Rechteren als een marckenrichter van Dalmesholte ende die gemene Erffgenamen, als hier nae beschreven staet.

1. Jnt eerste, Soe sall die marckenrichter op alle Sanct Lamberts dach mitten Erffgenamen een Holtspraecke holden in Vilsterholt des morgens voormiddages to negen uhren, ende wes die Erffgenamen daer dan averdraegen dat sall men holden ter tijt toe dat men dat verandert.

2. Ende de marckenrichter sall die holtspraecke vercondigen des Sonnendages voor St. Lambert in allen kercken die daer to hoeren, Ende wes die meestedeel van den Erffgenamen [averdragen] dat sollen die minsten deell volgen ende wie daer niet en compt die verlieset zijn stemme ende i pont daer toe uijtgenomen nootsaecken soe sall het ¹⁾ eenen Erffgename mechtighen.

3. Jtem, Soe wie Eijckenholt honwet die brec ket aen elcken stam een Olden schilt.

¹⁾ Dit zal, hic moeten zijn; te meer daar er gestaan heeft „michtich maecken.”

4. Jtem men en sall geen Elsenholt uijt den Broeck voeren die toege ende knoppe sijn offgehouden ende gesnoeyt, elcken stam bij eenen pont.

5. Jtem, Soe mach men werven holt breucken op gewaerden gront ende anders nergens bij een pont.

6. Jtem soe en sall men met geen ongewaerden wagen op gewaerden gronden breucken bij eenen olden schilt.

7. Jtem waer dat Jemant van [de] Erffgnamen ofte Buijren uijtstellinge dede aen holt, Torff, heijde ofte hoeij die breecke aen elke voer een Olden schilt.

8. Jtem alle Ongewaerde Wagene die uijtstellinge doen aen holt, Torff ofte hoeij off heide, die breecken Wagen ende Peerde ende sollen staen toe des marckenrichters genade ende der vier Erffgenamen genade.

9. Jtem geene Ongewaerde luiden en sollen ijm en setten in Dalmesholter marcke, elke ijme bij een oort van een ff.

10. Jtem gene Ongewaerde Luijde en sullen Beesten slaen in Dalmesholter marcke elk stuck bij een oort ff, soe vaecke als sij geschuttert worden ofte becoert, dat is elke stuck alle dage een oort ff.

11. Jtem alle gewaerde Luiden mogen slaen hoer beeste in Dalmesholter marcke, maer sij en mogen doen niemant jne waeren die ongewaert sint.

12. Jtem die gaerden die opgebroeckt sinnen sall men vertunen binnen viertijn dagen nae den dat sij opgebroeckt sint, sonder Argelist elk voor bij een ponde, dit point is verandert: Alle nije tuijne sall men staen laten drie jaer lanck bij een ff.

13. Jtem Jnt Jaer van 60 op St. Lambertsdach overdroegen die gemene Erffgenamen ende die marckenrichter dat men geene Schaepe slaen en sall in Dalmesholt

elck stuck bij een kromstert ende die ongewaerden een oort ff.

14. Jtem soe mogen die gewaerden broecken bij oorloff des marckenrichters ofte der Geswaeren tot allen tijden, soe veele latten, leghgarden ofte Tuijngarden als men totten huijsen, Barge ofte gaerden, Schuijren ofte Vaelden behoevet, sonder Argelist, Ende waert saecke dat die Marckenrichter ofte de Geswoeren daer geen verloff to geven en wolden. soe mogen nochtans to dezen voorgenoembden broecke, maer sij sollen des to kennen geven eene van hem allen.

15. Jtem, Soe en sall niemant uijt Dalmesholte vuren geenerhande gesnoeijt holt, ofte Knopholt, elck voeder bij een Olden Schilt.

16. Jtem, Soe en sollen geene Geswoerene Jemant laten scheijden bujten den marckenrichter ende Vier van de Erffgenamen bij twee olde schilden, ende oock soe sall die marckenrichter oock niemant scheijden laten bujten die Vier Erffgenamen ende nochtans sall ongescheijden wesen.

17. Jtem wie van segge woerden becoert wort, die mach met sijne onschuld daer affcomen ten waer dat men hem overgaen conde met twee gueder Knapen.

18. Jtem, Soe sollen alle Geswoerene alle maenden aenbrengen den Marckenrichter ende den vier Erffgenamen bij hoeren Eede wat sij gecooert hebben binnen hoeren Jaere dat Sij Geswoerene sint.

19. Jtem Anno 63 Js averdragen dat van alle broecken sal de marckenrichter hebben dat cene derdendeel, ende die Erffgenamen dat ander Derdendeel, ende de Geswoeren die Sij becoert hebben dat laetste Derdendeel, Ende die broecke sall die Marckenrichter inmanen met Vier Erffgenamen de daer van den gemenen

Erffgenamen toe gesath worden, tot twee tijden des Jaers, die eene St. Lambert, die ander des dages nae Meijdach.

20. Jtem Elck gewaert man, mach soe veele bessemrijse uijt den Broeck halen als hij dragen can uijt-gesecht die enoppende.

21. Jtem niemant sal Ongecrammede Verckene slaen in Dalmesholt, elck stuck bij een Kromstert, ende die ongewaerden bij een oort.

22. Jtem, Soe mogen alle gewaerden haer nootdruft broecken op gewaerden gronde binnen de eerste viertijn dagen in de Meerte ende viertijn dagen voor St. Lambert. Anno 58 js dat overdragen.

23. Jtem Jnden Jaere van 60 op St. Lamberts dach, Js noch averdragen, dat die gewaerden broecken mogen wes hem noot is, maer dient noot js, die salt den Swoeren in sijner Buijschap te kennen geven, ende wijsen woer dat het hem noot is, ende dan sall die Swoerne mit hem gaan en besien dat daer 'them noot js ende oorloven hem datt soe veele te broecken op eene seeckere tijt, als 'them noot is; Ende wolde dan die Swoeren datt niet doen, soe verbreekt hij eenen Olden schilt.

24. Jtem, Soe mach die Hoefuenair broecken Sess voer holtes, ende die Kotter Drie Voer holtes, ende die Kotter die geenen Wagen off Peerde en hevet, een Voer holtes ende dit voorss holt mogen sij vertimmeren wanneer sij willen, toe verstaen dit holt vorss to broecken van St. Lambertsdage aen hen toe viertijn dage voor Meij.

25. Jtem Jnden Jaer van 69 is overdragen dat ghene Erffgenamen haer waertall vercopen ofte verpachten off errgent aenleggen en sollen sij en sollen dat to kennen geven den marckenrichter ende den gemenen Erffgenamen opter holtspraecke Ende dat sall die marckenricher in

sijn boeck teeckenen waer die waertall in gelecht wort.

26. Jtem Anno 70 Js noch averdragen to Rechteren op der holtspraecke, dat men geene holtspraecke vesten en sall dan altoes namelick twee ¹⁾ en op St. Lambertsdach to negen uhren to Vilsteren.

27. Jtem Anno 71, Soe mach elk gewaert houwen ende vertimmeren Berckenholt klein ende groot mitten cnoppen Sess voeren als versproocken is.

28. Jtem Jnt Jaer van 71 op St. Lambert averdroegen die gemene Erffgenamen noch. Dat de houener sall breecken Sess voeder, die Kotters die Wagen ende peert heeft drie voeren, Ende die genige Wagen noch peert en heeft een Voeder, die mogen Sij halen tusschen St. Lambert ende viertijn dagen voor Meij ende anders niet dan off noot weer aen huijs, hoff ende Koelgaerden dat mogen sie toe allen tijden breecken nae nijtwijsinge der markencedel, uijtgenomen dat men to genen tijden Twijch noch affreden uijtsneden noch halen sall elk Busch bij $\frac{1}{2}$ ff.

29. Jtem, Soe en sollen die Geswaernen geen Torff Hoey noch Holt vercopen elk voeder bij eenen Olden schilt, Ende oock offte Sij hem selven niet en wroegeden soe breecken Sij twee Olde schilden.

30. Jtem, Noch Anno 71 op St. Lambert averdroegen die Erffgenamen, allen geschiede gene Kercken-spraecken, nochtans sall elk Erffgenam alle Jaer comen op St. Lambertsdach toe negen uhren toe Vilsteren op de holtspraecke bij een heeren ff Ende heeft hij nootsaecken toe doene soe mach hij een Erffgename des machtich maecken Ende desgelijcx sall elk Swoeren comen bij dubbelde boete.

31. Jtem Anno 71, Soe en sall geen Erffgenaeme

¹⁾ Hier moeten woorden uitgevallen zijn.

noch Meijer hoeij meijen in Dalmesholte ten sij dat die Marckenrichter ende de Vier Erffgenamen met Kerckenspraecke daertoe geoorloft hebben ale 't tijt is, elck voeder bij een heeren ff , ende niemant en sal voor der Sonnen noch nae der Sonnen meijen elck voeder bij een Olden schilt; Ende wolde de marckenrichter voorss gene Kerckenspraecke doen, soe mogen die vier Erffgenamen Kerckenspraecke doen laten ende oorloff geven buijten den marckenrichter vorss.

DIT IS DIE MARCKEN ZELE VAN DAT WEMESHOLT;

32. Jtem nijemandt en sal ongewairde Verken slaen off brengen jn Dalmshout ellijck stuccke bij tween Kromsters.

Oock en sal . emandt brengen off laten brengen nae St. peter ad Cathedram, sijne Verkens, in Dalmshout en late die eerst sijnen zwaren schouwen daer hij onderhoort, dat sij met goede Crampen, sonder argelist wel gecrampet sijn, wie dat niet en dede, vervalt in een olden schilt, Ende ellicke man, sal sijne Varckene tot aller tijt, gecrampet waren, Hoent toe sante Lambert, ellijcke stuccke bij den Brocke van tween kromsters, dat sijn twee Stichtesche Butkens, ende want die swaren wilt schutten, soo sullen sij laten kerckenspraecke doen, acht dagen te vooren van de ongecrampden Varcken.

33. Geen meijer sal schapen toe onderstal holden, daen (dan) van sijnen Lantheeren, ende die sullen ten minesten, sijn Lantheeren halff wesen, ten waer saecke dat de Meijer selfs Schape hadde, der magh hij houden soo veele als nabuijric is, ellick Schaep bij een oert pundes, Ende op ellick gewairt voel Erve, mach de Meijer houden drie vierendeel olde Schape, ende niet meer, Ende dese Schape sullen oock niet nae St. peters

dage, ad cathedra(m) ende voor St. Marten dage int Broeck gaen, ellicke schaep bij een oert heeren pondes soo dickwil de bevonden off geschuttet worden.

Lambert Bussinck toe Bestman heeft een halve waer, ende is gelost uijtset Hoochhus toe argem.

34. Jtem tusschen Meijdagh, ende St. Lambertsdagh, salmen niet Broecken ellicke voeder bij 2 ponden.

35. Jten Jnt Jaer van 't Seventigh hebben de gemeene Erffgenamen met den MarckenR^r. overdragen, dat niemant sal sijne ware verpachten, dan op die jnder Marke gelegen is, Waert saecke, dat daer een boven geschiede, dat sal van geenre weerden wesen, Ende men salt houden voor uijtheijmes goet.

36. Oock en sal niemant sijne Waer vercoopen, die gebruijckt sullen werden, sie en hebben eersten ter naester holtspreecke koomen voor den Marcken Richter ende gemeene Erffgenamen, ende hebbent daer overgegeven, anders salment houden voor uijtheijms goet, het waer dat daer ijemant en boven dede.

37. Jtem op St. Lambertsdagh a^o LXXVII° sijnt die Erffgenamen van Dalmesholt overdragen met den Marcken Richter dat ellick maer sal sijn hout vertunen, binnen 6 weecken, nae der tijt, datmen dat hout uijt den Broecke haelt, ende laten sijnen swaren besien bij een Breucke van twee ponden.

38. Ende oft dan noot ware, dat hij het niet vertunen conde, bij tijden voorsz, de sal 't sijnen swaren te kennen geven, ende vertunen dat nae oirbaerlijck tijden, Ende wie wat holttes van sijner holte verbrant, Breucket een olden schilt.

39. Jtem een vulhoevener magh Broecken drie voeder houts; ende een koetter die met sijns selffs wagen ploch, ende Beesten uijtfaert een voeder

holts, ende een koeter die des niet doen magh, sal Broecken een halff voeder holtes, ende wanneer men Broocken sal, soo salment over die kereke spreekken laten, anders Brocket men aen elcken voeder eenen ouden schilt.

40. Jtem op Sante Lamberts dagh anno lxxxiiii hebben die Erffgenamen, met den Marcken Richter overdragen, dat een Volhoevener sal meijen met twee seijsen, Ende een koeter met twee saijsen, want sie hoij zullen maijen Ende want men dat hoij sal meijen, dat sal den Marcken Richter laten over de kereke spreekken, Ende dan salmen maijen ter opgange der sonne, die hier en tegen dede, brocken een ouden schilt.

41. Jtem op St. Lambert a^o lxxxix hebben de gemeene Erffgenamen met den Marcken Richter, overdragen, off wije weer, den sijne Beesten storven in Dalmsholt, die salsse van stont aen graven diep genoch, dat daer, geen last aff en koome, Inden dat hem die zwaren wijttiget bij eene Brocke van eenen olden schilde, Schoege dat niet soo sullen de swaren laten graeven, ende hebben dubbelt gelt.

42. Int jaer van 14 hebben die gemeene Erffgenamen, met den Marcken Richter overdragen, off 't waer, die vuir brachte in Dalmsholt, die dat dede, oft mede wiste, oft uijt den huijse liet dragen Broecke X olde schilde, Ende wie dat over voert aenbrachte, Brocke des gelijck, ende die olders sullen voor die kinders gelden, offet alsoo queme, ende wie dat aanbrachte, sal hebben, dat derden deel van de Brocke.

43. Oock hebben sij overdragen op dagh ende jaer voorsz, dat men nae den dage voorsz geen hout en sal wegh geven uijt der Marke nochte geestelijcke oft wereltlijcke.

44. Jtem niemandt sal ongewairde ij m m e brengen off setten, jnde marcke van Dalmsholt ellick stucke bij een Heeren pondt.

45. Jnt jaer van xcvi hebben die gemeene Erffgen: met den Marcken Richter overdragen, dat een ijgelyck Buijrschap, die in Dalmsholt gewajrt sijn, sal graven eenen Wetterkolck in Dalmshout, die sie altoos openen, ende voll waters houden sullen, Ende weert dat tot eenigen tijden die Wetterkolck gevonden worde soo droege, dat daer geene Beesten uijt drincken moghten, soo sal die Buijrschap den dije Wetterkolck toe behoert gebroocken hebben, elke Buijr van der Buijrschap, die in Dalmsholt gewairt is een heeren pont, Ende men sal daer oock geene roeten in leggen bij die pene vorsz.

46. Oock hebben sij ingestelt, weert dat eenige siecke ofte tage onder den Beesten ofte Verckens jnt Dalmsholt quamen, die sal een ijgelyck den de toe behoort van stont aen daer uijthalen, ende holden ellicke Reest bij den Brocke van een heere pondt, soo mennigen dagh sij daerna jngaen.

47. Nijemandt sal uijtheemsche Beesten op sijne mes ofte anders, aennemen, jn Dalmsholte te gaene, bij den Breucke van eenen olden schilt.

48. Jtem off jemandt honde hadde die beeste beeten of ijageden jn Dalmshout, die salmen daeruijt houden, dat sij niemandt schade en doen, elke reijse bij eenen olden schilt.

49. Op Sant Lamberts dagh jnden jaere van xcviij hebben sie ingesat datmen die holtspracke, namaels sal holden, tot Regteren voor de kerckhoff.

50. Op dagh ende jaer vorsz. zijn de Frffgenamen met den Marcken Rigter overdragen, dat geen Vul-

hoevener, sal graven in Dalmshout, meer dan vier roeden Torffs, ende die koeter twee Roeden, ende ofte wie het ware, die Torff hiervan vercooffte sal Breucken van elcken voeder een olden schilt, Ende de geswaren sullen daerop sien, wanneer den Marcken Richter dat laet weten, over die kereke met die kerenspraecke, soo sal een ijgelyck koomen op sijnen Torff, ende bewijsen, dat sij anders niet gegraven hebben dan voorsz is, bij eenen olden schilt.

51. Jtem op St. Lambert a^o xcviij sijn de gemeene Erffgenamen met den Marcken Richter overdragen, dat geen Meijerman sal torff vercoopen noch wegh geven ellicke voer bij een oude schilt, dat weer venne, dattet weer, maer ellick magh graven soo veel als hij in sijn hujs behoevet te bernen, op steden daer hem hoort te graven.

52. Oock is die Marckenrichter met de gemeene Erffgen. overcomen ende gesloten, dat niemant in den Venne meer sal graven dan die Hoeffener 4 Roeden ende die Koetener ij Roeden nae older gewoonten, ende die Lantheeren die bujten ende binnen der Marcke woonachtigh sinnen, die en sullen geen Torff laten graven; tensij saecke hem die meijer van sijnen deel overgeeft, Ende die Meijer sal oock geene vreedme wagen wtlenen in den Venne, als bij verlos den Torff wagen ende peerde, Item ook en sal niemant genen Torff vant Veene halen, hie sal eerst den Torff laten schouwen bij den Marcken Richter ende den geswaren Erffgen.

53. Jtem die Marcken Richter met de Erffswaren sullen daer toe gehouden wesen, den Torff toe schouwen acht dagen voor St. Johannes off nae.

54. Jtem op dagh naest voorsz sijn de Erffgen. met den Marcken Richter overdragen, datmen sal alle sancte

Lambert op der holsprake setten twee nije erffzuaren.

55 Jtem jn den jare xcviij sijn die Erffgen: gemeijns: met den Marcken Richter overdragen dat voor mits Meij geene Verckene sal in Dalmsholt brengen, Ende die sullen op St Marten jnden winter weder uijt wesen, elck vercken bij den Broeke, die daer op staet, als ellicke vercken bij een oort heeren pondes.

56. Die Erffgen. belevet, dat men de vercken opdrijven sal des dages nae Meij dagh welgecrasset.

57. Jtem niemant en sal mogen stubben raiden, off en wegh voeren, jttelich voer een olde schilt.

58. Anno xvc ende 2 ¹⁾ soo hebt de Erffgen: jngeset met den Marcken richter datmen alle vreemde ossen off Beesten opdrijven sall, ende die geene de sij quijten will uijt sijner eede, sullen vrij wesen, ende die sie niet en quitet ellicke stücke een oert pondes alle nachte.

59. Jtem off ijemandt toe zuaerne gekooren worde ende voorweijgeringh dede ende niet wesen wolde, sal brecken den Marcken Richter drie olde schilde ende ellijcker Erff 1 heeren pont, ende sal des anderen jaers, sijne vaert staende gecoren t' worden.

60 Jtem ofte ijemandt vanden zuaere op die holtsprake niet en queme, sal gebroecken hebben iii olde schilde ende sal nogtans schuldigh wesen alle brocken hem kundigh sijnt bij sijnen Eede den Marcken Richter ende den Erffgenamen aentbrengen.

61. Jtem oock sal niemandt plagge meijen in Dalmshout bij eenen golden gulden verboert t' hebben van ellicke voer, Ende die schollen op denselven Brocken.

62. Oock soo sijnen die Marcken Richter ende ge-

¹⁾ Op den kant staat: 1602.

meene Erfgen. overdragen, dat alle die genne die geseten sijn jnde 7 Buijrschappen sullen gehouden sijn te komen veertien daghe voor Meije toe Rechteren ende laten haer Beeste allegeders die sij opgevoedet ende selven hebben ende hem eigentlijk toebehooren j nne barne eer sij in Dalmsholte drijven sullen.

63. Ende wie sijne Beeste ongebrandt daer jnne dreve sal gebroocken hebben aen elcker Beest een Heeren pont, soo vaecke des geboerden.

64. Ende oock zoo sullen die geswoorene alle Beeste sij in Dalmsholte ongebrant bevinden ter stont anvangen bij oeren Eede, ende toe Rechteren jnde Herberge brengen, ende daer niet weder uijtlaten, dan bij consent des Marcken Richters, ende oer van ellijske beste betaelt sij een halff heeren pont als vorscr, Ende jngelijcken sal gehouden wesen 't doene ijder Hoevener ofte Kotter jnde soeven Buijrschappen geseten, Ende jndien hij sulx niet en dede, ende wetende naeliete, sal staen tot kentenisse des Marcken Richters, der vier zuaren, ende der vier Gedep^{ra} Erfgenamen, ende die sulx dan hem aenbrengen, sullen hebben dat derdendeel vanden boeten gelijcken die gezuaren solden gehadt hebben, jngelijcken sal mogen doen ijder Erfgen:

65. Dat Brandt jser salmen alle jaer veranderen.

66. De gemeene Erfgen: sijnnen op desen iii art. vercoft [sic] Brande verdragen bij alsoo, dat de Marcken Richter schicken sal in allen Burschappen om daer in toe Barnen, ende off enich mejjerman eenige van sijne Beste off storff, dieselve sal weder [een] ander in de stede drijven, ende ijn Barnen laten.

67. Anno 1611 op den 15 Martij heeft die weduwe van zalige Jo^r Berendt van Jttersum voor den Marcken Richter van Dalemzholt, vertoont ende sien laten een besegelde Brieff vande eene waer jn Dalemzhout,

dewelcke waer Jttersum voorsz gecooft hadde, van zal: Jo^r Gerrit van Haersolte uijt een Erff ende goet genoemt de Lutticke Reeckeler, alles nae vermoegen segel ende Brieve dewelcke onderteeckent was van zal^r Jo^r Gerhardt van Haersolte, ende Jan Loninck geschiet jnt jaer 1602 den 12 Maij.

68. Anno 1617 den 7 Maij.

Johan van Rechteren, Heer tot Almeloe Erffmarcken Richter tot Dalsholt, vermoge gepubliceerter kerkenspraeke tot Dalffsen, Ommen ende ter Heijne opt veer tot Dalffsum met goetheeren ende Erffgen. eene gemeene holtspreecke gehalten;

Eerstelijcken geproponiert, dat Jo^r Johan van Coeverden tot merkelijcke prejuditie des Heeren Marcken Richters goetheeren ende Erffgen. aen den Heeren Droosten van Zallant over gewalt geclaget confonderende de jurisdictie des Marcken Richters tegens Landtrechte met het buijten gerichte.

Ten anderen is bij den Marcken Richter geclaget met Lectuire der articulen des marcken sedel dat Jo^r Coeverden in plaets van acht slagh verleden jaer gesteken heeft vier endt sestigh slagh.

Ten derden, dat aldewijle Jo^r Johan van Coeverden ende Jo^r Johan van den Boetselaer strijdigh binnen omme eenen waertall geduijrende voorsz stridicheit geene van beijden Competeert [competent?] toe stellen.

Ten vierden dat Coeverden als die Marcken Richter die Kuijle dorgh de geswooren meeters heeft doen meten, ende het selve Coeverden was aengecundiget niet en js in persoone Erscheenen noch ijemant sijnt wegen.

Alsoo evenseer J^r Coeverden sigh hiertegens geoppo-

seert, ende alleenigen sijn gefundeert op eenige praetense geallegeerte possessie, genegeert, dat Sijn Ed. ende sijns E. mejer gelickelijcken geteekent;

Js wegens op claghte des Heeren Marckenrichters jn saecken Jo' Johan van Coeverden tot Raen gedecreteert als volgt,

Decretum.

Vergadert die Marcken Richter Heeren Junckheren Heeren van die Stede, ende ander Heeren van die marcke van Dalmsholt; — Gehoort die claghte tegens Jo' Johan van Coeverden tot Raen voergedragen aengaende die overtredonge van Torffsteken bij die voorsz Coeverden gepleget, ende daerentegens gehoord hebbende bij Lectuure de beraemde Articulen van [het] Marckenbouck xcviij daerjnnē op ijderen ware seeckeren taxa van Torff geordonirt ende dat dan die voorsz Coeverden veer is ten bujten gegaen; hebbende jn plaets van agt slagh gesteecken 64 slagh voorleden jaer, wort oversulcx Coeverden eerstens sijne Exceptie van possessor saecken affgeslagen, alsoo dese sake befonden is een notoir marckensaecke toe wesen, Ende voorts ten principalen gecondemneert affdracht met den Marcken Richter toe maecken ende sijne proceduire jncompetenter voor den Heeren Droosten aengevangen kost ende schadeloos aff te maecken.

Actum jn presentie der Heeren Marckenrichter, ende vier Erffgesworen tot wiens behoeff die affdracht mede sal strecken bujten den Marcken-
cedul.

69. Jtem is gepronunciert dat die van Lemele hebben over die witte wegh een stuck vant vene tho slaen laten waer van sie niemals jnt gebruik geweest

maer heeft over die tachtentich jaren rowelicke aen eenige perturbatie ofte jnsperonge bij het n i j e V e e n e gewest; wert hiervan die Resolutie bij goetheeren ende Erffgenamen sij,

Hierop is geordonneert dat de seven ErffBuirschappen tegens die van Lemele elck een Commissarium sall noemen omme den toeslagh in oogenschijn toe nemen.

Volligen die naemen van die Buirschappen ende Heeren Commissarien;

Archum Antonigh van Doernick
Geetman Gisbert van Jttersum
Vilsteren Vnico van Ruitenburgh Drost
Hessem Evert van Ruitenburgh
Rechteren vnde Millongen Lubbert Vlger
Bruickhuijsen Otte Lente ende Echten.

70. Jtem bent vande voorss seven Buirschappen die twee voorigen Erffgesworen als J^r Antonig van Doernick ende Johan Goijer geadjungeert J^r Gijsbert van Jttersum ende J^r Jsaack van Uijterwijck omme met die vier geswooren den Marcken Richter allen behulp toe doen Lujt der marcken cedull;

No[g]h binnen vier Gedep^{en}. gestellet als namentlijk Die Rentm^r van Sallant van wegen die Hoocheit. Eene van die stadt van Swolle wegen die Geestelijke goederen, ¹⁾

71. Anno 1617 am 18. Julij coram Marcken Richter voorss. Jonckeren, Erffgenamen vnde gedeputeerde Heeren affwesende [sic] Erffgenamen. Alsoo op deser marckensaken vergaderinge ende verhooringe der WelEd: Johan van Rechteren Heer tot Almeloe etc. een seecker vernieute jnlage am 5. Julij voor de Heeren Droosten Bentinck vermeentelijk in

¹⁾ Blijkbaar is hier iets uitgevallen.

puncto spolij van J^r Johan van Couerden jngelevert S: Ed: toegesandt gepresentiert vnd derselver soodanige jnlage ongeacht versocht, dat nae marckenrecht ende older Vsantie, die voldoeninge des am 7. Majj lestleden gegevenen Decreet geschehen moghte, Soo is hiermet van Rechteswegen der bescheijdt, offte Resolutie, dat des gemelten van Coverdens oversandene Jnlage, ongeachtet het voorige Decreet als over een waer marcken saecke lestleden 7. Majj gefellet sijnde noghmaels bij aenwesenden Jonckeren, Erffgenamen, ende Gedeputeerde Heeren inseriert ende den van Coverden, wegen des boven der marcken taxa, soo een ijcgelijck wat qualiteit hie oock seije, bindet, gesteeckenen torffs, die op erlechte affdraght te maecken ende te voldoen schuldigh ende gehalten sal sijn, met .bekeringe [beteringe?], kosten, ende schaden, soo albereijts daer op ergaen, off nogh komstigh ergaen mochten. Was geteckent, Johan van Rechteren, Vnico van Ruijtenborg, Antonis van Doornick, Wolter van Echten, Gisbert van Jttersum.

72. Opten 22 Julij 1639. js de Heer Marcken Richter van Dalmsholt, nevens de Heeren Gecommitteerden uijt de Magistraet der [stad] Swolle, mitsgaders de Erffgeswooren ende de Marcken Richteren van de 7. Respective Bourschappen jn Dalmsholte gewaert, tot Lemeloe vergadert geweest, Ende aldaer geresolveert, dat de seven Respective Bourschappen malcanderen sullen assisteren om voor te comen den evidentlicken schaden vande santstuvinge tegen Rechteren ende Millegen, ende elders bijlanges het Dalmsholt, t'sij met plaggen, sticken, tuijnen, off hoe het anders opt bequaemste soude connen geschieden, tot welcken eijnde goetgevonden is, dat metten eersten daervan een proeve sal worden gedaen.

73. Voorts is oock geresolveert dat ten overstaen van eenige gecommiteerden uijt de Magistraet der Stadt Swolle, ende de Respective Marcken Richteren van de voorscr: seven Buirschappen wederomme gestelt sullen worden nieuwe palen bijlangs die Limiten van Dalms holte, Ende heeft d' Heer Erffmarckenrichter van Dalms holte aengenomen door sijn WelEd: Rentm^r. Reijnerdt Gotze, die daer toe geauthoriseert is den dagh daervan die Heeren van Zwolle neffens die voorsz. Marcken Richteren te praeadvertieren, sonder argh List Orcondt der waerheyт desen door last van den H^r Marcken Richter van Dalms holte ende aenwesende Erffgeswooren, ende Marcken Richters vande voorsz seven Buirschappen onderteijckent

Ende was geteijckent

Johannes Holt Secretaris.

74. Opten 1 Augustij a^o. 1639. hebben de voorsz. gecommiteerden der Stadt Swolle, neffens de voorsz. Rentm^r. ende aenwesende Marcken Richteren, ende gesworens vande voorsz seven Bourschappen, jngevolch vande voorsz. Resolutie doen stellen, die nieeuwe palen bijlanges die Limiten van Dalms holte, ende sijn deselve palen op sommige plaetsen sonder prejuditie wat jngedrongen, ten aensien vande groote schade die aldaer door die santstuiuinge gecauseert is, ende is mede goetgevonden, dat de voorsz Limiten alle jaren eens gevisiteert, ende besichticht sullen worden, Sonder argelist, Orconde desen door Last vande voorsz Gecommiteerden, ende aenwesende Marcken Richteren, ende gesworens onderteijckent, ende was aldus onderteijckent Johannes Holt Secretaris.

[Hetgeen volgt was uit het nieuwe markeboek afgeschreven.]

75. Op 12 Maart 1614 draagt Reinhardt Goltze,

Rentmeester van het huis Rechteren, als gesubstitueerde van het Erfmarkerigterschap van Dalmsholte, de volgende punten voor.

76. Eerstelijck voorstellende die clachten soo niet alleene voor eenige jaren bij het Leven van de zalige Heer van Almeloe, maer oock nae sijn ges. doot sijn gevallen, over die Broeckswooren, als souden deselve haren plicht vergeeten, ende selver daeraen schuldigh sijn, daerse andere mede willen bekeuren, Bestaende jnt drijven, schutten ende bekeuren der schaepe.

77. Ende off wel de Rentm^r hierjnne menichmael versien, ende die geswoorens scherpelijck gecorrigeert ende ernstigh gewaerschuwet, datse Rechtheerdich souden handelen, ende selver met hare schapen niet comen, oft laten drijven, daerse andere hooren te schutten, soo is het oock wel sulcxz dat die clachten over die gezworeen menichmael niet al ter goeden trouwen, maer veel uijt nijt ende piccanticheijt aen die heeren Erffgenamen sijn worden aengebracht, oock can het wel sijn, datter eenige ongeregeltheit ende fauten van de Swooren mede onderloopen, Edoch sonder coniventie ende weetschaps des Rentm^r Ende opdat men sijnE. desfals niet mochte Coulpieren, ofte eenichsints jnputeren, sulcker fauten deelachtigh te sijn, soo se met waarheijt den swooren connen opgelecht worden, Versogt derhalven dat de seven olde geswooren t'samentlijck mogen voorgenomen ende geexamincert worden ende nae Bevindinge van saecken te Resolveren, offmen deselve alle bij haer ampt sal laten continueren, off deselve cassieren, ende nieuwe kies en.

78. Ten derden te Resolveren vande Breucke met uijtgedruckten name, hoeveele de geen en sullen betalen, wiens schaepe op die groene Landen in Dalmsholt bevonden worden, als oock van paggen,

ende schollen te majen, Wel te verstaen nochtans dat de Breucken van oldes daertoe staende niet moghten worden vermindert.

79. Ten 4^{en} alsoo het menichmael gebeurt is, van eenige moetwillige schepers, so wanneer sie wel ende te Rechte sijn bekeurt worden, op plaetsen daerse niet hoorden te commen, dat se niet alleene haere Broodtheeren willen [niet?] bekennt maecken, maer hun 'tsamen rottende, ende dreigen die geswooren te slaen, als oock met onbeschaemde woorden hun bejegende, datse (salua reuerentia) den bruijden van hun ende de marcken Richter hebben, Ende als sulcx meer gebeurde, hoe sigh dan die geswooren daerjn sullen hebben te gedragen.

80. Ten vijfften protesteert den Rentm^r uijt den name van sijn heeren principalen, over het schutten ende bekeuren der geswooren schaepe van J^r van Coeverden toe Rahen eenige mael int werck gestelt, het welck tot groote nadeel ende cleenachtinge van de over olde gerechticheit wegen des Erfmarcken Richterschaps des huijses Rechteren comt te strecken, Versoekkende dat sijn WelEd: daervan desistere ende contramandirt worde, van nu voortaan, het schutten nae te laten, om ander onheijl, dat daer uijt lichtelijck conde ontstaen tviteren.

81. Ten sesten, Dattet noodigh ware, alle jaer paerde, ende Biesten in toe Barnen, Luijt den 33^{en} art: 1) jnt marcken Bouck om daerdoor de uijt-heemschen, ende ongewaerden van die Dalmsholtsche gemeente te keeren, ende hoe veele op ijder stuccke vant Baernen sal betaelt worden, Ende off het oock noodigh sij, alle jaer nieuwe Brandt ijsers te laten maeken ge-

1) Hier art. 63.

lijk het Marckenboeck inden 35 art. ¹⁾ is meldende.

82. Ten seventen, wort geproponiert, dat die van Lemele, een groot stücke vant nije Veen, met Baecken [Boecken?] hebben laten toeslaen, ende aen haer marcke getrocken, waer van sie niemaels in posessie sijn geweest, maer heeft bij ondencklike jaren sonder eenige perturbatie offte jnspierunge aen het voorsz nije Veene gehoort, Oversulx die meeste Erffgen. van Dalmsholt daerbij gejenteresseert sijn, soo diende wel geresolveert te worden, om hetselve in Majo deses jaers 1644. jn' oogensicht te nemen.

83. Ten achsten, te kennen gevende, dat int voorgemelte nieuwe Veen alle Jaer sulcken onordentlicheit int graven gepleget wordt, namentlijk dat veele Meijers niet alleene boven die behoorlicke taxe in den 20 art. ²⁾ des meergemelten marckenboecks bij de gemeene Erfgen. daer op gestelt, meer grauen, maer oock alle Jaer nieuwe culen maecken jnt heele Veene daer het hun goet dunckt, als oock die culen breeder nemende, ende grooter hamen int midden laten staen, als van oldes is gebruijckelick geweest, Ende als alsulcke ongeregeltheit niet eenmael met Ernst, tsij bij middel van groote Breucken daerop te setten, ende oock ter Executie te stellen, met hantbiedinge der Heeren Erffgenamen voorgecomen wort, off anders daerjnnen te versien, soo is te vermoeden, dat in seer weijnich jaren het Veene vergraven sal wesen.

84. Ten negenden, als het Veene alle Jaer door Rentm^r ende de seven Broeckswooren naest voorgaende Kerckensprake wordt geschouwet, ende gemeten, Soo is dat Elck bij sijnen Torff hoorde te wesen, ende bewijsen dat se anders niet vergraven en hebben,

¹⁾ Hier art. 65. ²⁾ Hier art. 50.

vermoge den 20 art. jnt marckenbouck 't welck is diene om goeden Regel te houden jnt graven, Ende sijn niemant sal hebben te excusiren, soo wanneer hij selver het meten niet heeft gesien, ende dan sich ten bujten heeft genaen, jnt graven, voor die Breucke aengesproocken wordt.

85. Ten Thienden, Voorslaende dat tot het schouwen ende meeten des Veens, de Rentm^r moge geadjungeert worden, met eenige van de Heeren Erffgeswooren, off Marcken Richters als van oldes is geobserveert geweest, blijkende uijt den 23 art. ¹⁾ des Marckenboeckx.

Volgen die Resolutien.

86. Opte eerste ende tweede propositie is naest voorgaende Examinatie bij de hieronder geschr. Erffgeswooren ende Marcken Réchters vande 7. respective Bourschappen geresolveert: alsoo sich eenige van de Broecksworeen in effect hebben te bujten genaen, datse alle seven sullen worden affgeset ende gecassiert, gelijkse dan op heden dato gecassiert worden cracht dese Resolutie. Ende sijn voor nieuwe geswooren voorgesteld dese navolgende seven mannen

In de Bourschap	{	Lenthe — Gerrit Mollemans
		Rechter ende Milligen -- Derrick Hermsen
		Hessen — Willem Harnessen
		Vilsteren -- Jan Sijgerinck
		Gietman — Berent Luttichhoff
		Archum — Derrick Struijffing
		Lemele — Jan Hallinck

87. Ende is vorders daerop geresolveert dat bijaldien

¹⁾ Hier art. 53.

ijemant van die veurgestelde personen geen geswooren wesen wolde, dat hij sall betalen die Breucke daertoe gestatueert jnt Marckenbouck ende dienvolgens oock alle even wel op een ander Jaer sijn gevaer staen om weder gecoren te worden.

88. art. 3. Js geresolveert dat volgens het Marckenbouck die olde Breucke namentlijk van ellicken Schaep een oort van een Heeren pont, sijnde vierde halven stuijver, sonder eenige contradictie, sal betaelt worden.

89. art. 4. Js geresolveert, als alsulcke Jnsolentie ofte moetwillicheit mochte geschieden, dat sulcke Schepers, als sie daer van met waerheijt overtuytjet sijn, sullen betalen boven die ordinaire Breucke, twee Olde Schilden.

90. Belangende dat 5. art. daerop is geresolveert bij aldien nae desen mochte gebeuren, dat die Broocksworeen off oock ijmandt van d'andere Jngeseten ende gewaerde Bouren schaepe jnde Marcke van Dalmesholte op die groene Landen van eenige van die seven Marcken Richters mochten worden bevonden ende bekeurt, dat alsoodane trouppen van Schaepe opt Hujs te Rechteren sullen gebracht, om nae behooren gestraft te worden.

91. Op den 6^m post is geresolveert, datmen de olde coustume van jnbarnen sal continueren alle Jaer volgens het Marckenbouck ende sal van ijeder paert ende beest betaelt worden een halven stuver, vant stuck.

92. Js geresolveert dat die affbaeking van die van Lemele jnt Nije Veene onderstaen, sal in oogenschien genomen worden.

93. Op den 8^m art. is bij de Respective Marcken Richters aengenomen, dat elcke in sijn Bourschappe d'Erffgenamen van deselve den inhoud van den 8^m post willen

communiceren om vorders tot sijner tijt tot beste van de Marcke daerjune toe disponeren nae behooren.

94. Noopende den 9. art. daerop is wel Ernstlick geresolveert, dat dieselve jn conformiteit des Marcken-Bouckx stricktlick sall worden achtervolget, ende dienvolgens sullen die daerop staende Breucke oock wel ter Executie gestelt worden.

95. Wat den thienden art. belanget, daerop is eendrachtelijck geresolveert dat ijemant van de Erffsworeen off Marcken Richters het s chouwen v ant N ije V een sal bijwoonen gelijk het selve met het Marckenbouck accorderende ende van oldes gebruijckelijck geweest. Onderstondt met verscheijden namen, als volght

Erffsworeen	{	R. Gotze in qualiteit G. van Coverden, als Marcken als boven ken Richter van Lemele
		Ernst v: Jtterssum L. Vriesen als MarckenR ^r . van Lenthe
		Hend: Knoppert

Jost W. v. Ruitenberg als
MarckenRichtervanHessem

Jan Klasen Hackvoort als volmechtiger van de Wel-
Ed^r Adriaen van Camonts, Heer van Vuijren
als MarckeR^r van Gietman

Hend: Knoppert vande Ed: Wolter vanden Hoevel
zijne kinderen Marcken Richter van de Buijrschap Archem.

96. Op den 23. Maj a^o 1644 sijn de hieronder geschr. MarckenR^{ter} van de seven Bourschappen in Dalmsholte gewaert neffens d'Erffsworeen ende eenige Gede^r. Erffgen. toe Lemele vergadert geweest, ende hebben jngevolgh van de jongst genomene Resolutie op den 7^{en} gepropo- nierden art. jnt vervolgh van dit Marckenbouck die questiense affbaeckinge tusschen de Lemeler- Marcke ende het N ije V een in oogenschijn genoo-

men, Soo is bevonden dat deselve afbaeckinge van den Marcken Richter toe Lemele ende derselver huijsluijden van de Lemeler Bourschap uijt eenige [eigene^p] authoriteit is toe wercke gestelt, sonder eenigh voorweeten van d' Erffgenamen van Dalmsholte, ende dienvolgens oock nae die van Lemeles eijgen fantasie ende goetduncen die Limiten afgepaelt, ende alsoo hetselve directelick strijdende is tegen Marckengebruijck, ende consequentlick tot grooten schaden ende affbreucke van de gewaerde Erffgen. jn Dalmsholte ende Nije Veen comt te strecken Soo is bij de hier ondergeschr. Erffgenamen goetgevonden ende geresolveert Dat met den allereersten hiervan Condschap der waerheit sal werden beleijdet, ende nae bevindinge van deselve daerop vorders te procediren, als der gemeene Erffgen. goeden Raet sal gedragen Aldus gedaen ende geteekent op dagh ende datum ut supra ten huijse van den Eijkenenkaten sonder eenigh arglist; was geteekent met verscheijden namen als volgt

Reinhardt Gotze, in voor-	L. Vriesen als MarckenR ^{ter}
gem ^e . qualiteijt	van Lenthe
F. Brakel als Gedep ^e van	Hend: Knoppert, als merc-
de geestel: goeder	ken R ^r van Archum in
Seino Rengers als mede	qualiteijt als boven
Erffgen: der Buijschap	Jan Clasen Hackvoort als
Millenigon [sic.]	marcken R ^{ter} van Gijtmun
	jn qualiteijt als boven.

Op den 15^{en} Junij, Anno 1647 heeft Jo^r Joachim Adolph van Rechteren toe Rechteren ErffmarckenR^r van de marcke van Dalmsholte aen de gemeene Erffgenamen van deselve marcke dese navolgende Articulen geprooneert om bij eenpaerlicke stemme daerop te Resolveren, als voor het gemeene beste goet sal gevonden worden te behooren.

97. Art. j^m Dat de heeren Erffgenamen wullen gelieven t'examineren, alsoodane condtschappen tegens die van Lemeloe beleidet, noopende de affpaelinge vant Nije Veene, ende volgens dien te resolveren hoemen vorders daertegens sall procederen.

98. Art. 2do. Wordt te kennen gegeven het onmanierlijke torffgraven jnt voorges. Nije Veene, gelijk het selve voor desen a^o 1644 oock gedaen ende breder te sien, jn dit Marcken Bouck art. 8. 9. ende 10. ¹⁾ dat tot het schouwen ende over het meten van dien, tot assistentie van den Erffmarcken Richter mochten genomineert worden twee Gedep^e Erffgenamen, ofte goetvinden dat twee van de Erffzwoeren tot dien eijnde voor adjuncten worden gestelt in Regard offer eenigh middel nochte vinden waer, over het graven beter ordre te beraemen.

99. Ten 3^{den} bekent maeckende, dat alle Jaer om die disordre jnt graven veur te comen, het voorn^{de} Veene, eenen Maent voor den tijtt datse meugen beginnen te graven, bij kerckensprake, ende verbot wort toegeslagen ende dat daerna oock voor het schouwen ende meten niemant sigh soude verdriesten eenigen Torff daeruijt te haelen, maer seer contrarie wordt bevonden, dat de overtreders van dit verbot, de Broecksworen qualick jnt toesprecken bejegenen, alsse op soodanigen daet worden bekeurt, ende alsoo daerop int Marckenbouck geene seeckere taxe van Breucke is gestatueert, soo ware wel seer noodich dat de Heeren Erffgen. daerin gelieven mede te versien.

100. Ten vierden wort voorgeslagen, off wel de Heeren Erffgenamen voor eenige Jaren die goede ordre van jn barnen hebben geapprobiert ende dienvolgens

¹⁾ Hier artt. 83, 84 en 85.

oock wordt nagecomen, daerdoor die Vrembde off ongewaerden uijt de gemeente van Dalmsholte souden worden gekeert, soo verstaet men noghtans, dat hetselve sonder fraude van sommige huijsluijden niet en geschiet, Namelick datse Vrembde Beeste ofte paerden in tijt van opbarnen met List weeten op haren stal te brengen, doende nae het affvragen Verclaringe, dat hun deselve all eijgen toecomen, selfs opgevoedet ende geooft te hebben, Edoch sonder bewijs off Reden, derhalven comt het dat die gemeente van Dalmsholte (behalven noch de Jncroupende blinden off ongewaerden) seer overscharet ende merckelijck bedorven wordt, Oversulcx hierop voor het gemeene beste eene goede Resolutie dient genomen ende jn Effect gebracht te worden.

101. Ten vijfften Remonstrerende dat Jo' Goosen van Cooverden toe Rahen, ende als Marcken Richter van Lemele sigh niet alle[ne] ouderstaet al soodane die sich ten buijten gaen met hare Schapen in Dalmsholte op die groene landen te hoeden, maer neemt die schapen mede ende restitueert deselve niet eerder tot datse verborget, off de Breucke van dien betaelt sijn, sich beroepende daarvan ordre ende last van d'Erffgen. van Lemele te hebben, Ende alsoo t'selve niet alleene wegen d'ouerolde gerechticheit van den Erffmarcken Richter naeelich, maer oock directelijck strijdende is, tegens alsulcke Resolutie daerover a^o 1644 genomen, T'eersten in dit Marckenboeck hier bevoorens, art. 5. ¹⁾ tot maintenu van deselve de Heeren Erffgen. hierinnen gelieven te versien.

602. Ten sesten voorstellende hoe dat van tijt tot tijt seer geclaget wort, als oock van eenige gewaerde Huijsluijden over die seven Broecksworen, soo van

¹⁾ Hier art. 80.

olden als nieuwe Sworens, datse geene opsienders, maer bedervers van Dalmsholte sijn, drijvende met hare Schaepen waer het hun lustet ende gelievet, jn gelijken met streijinge ende gruine plaggen te halen, daer het expres verboden is, Off dit nu die geswoorens can overtuijget ende bewesen worden, Soo staet wel Ernstlijck t'selve te remedieren, ende Vastelijck te resolveren, als sie op soodanigen daet bevonden ende bekeurt worden 't sij van gruine plaggen uijt het Broeck te haelen, ofte dan Scheper met die schapen te becomen, watt den Schutter ende de Erffmarcken Richter daervan sal hebben toe proffiteren.

103. Ten 7^{den} off de gemelte Sworens boven alle andere gewaerde huijsluiden met toelatinge van de Heeren Erffgen eenich genott off proffijt met haer Schaepen sullen hebben, dat is toe verstaen off sie heure Schaepe eenen steenworp binnen de bepalinge wel mogen laten gaen, soo sie seggen van Oldes her onbespiert hun vergunt sij geweest; Versoecke derhalven tot continuatie van dien een goede Resolutie hier op.

104. Ten 8ten wort geclaget over die gemeene Bouren van Lemeloe, datse opiniatieren, soo wanneer bij ommegangh van een Jaer off twee, een nieuwe Broecksworeen aldaer gecooren wordt, dat het die eene voor den anderen niet wesen wil, regel reghet tegens de Olde Resolutie jnt marcken Boeck a^o 92 articulo 29 ¹⁾ ende oock in dit vervolgh art. 2de ²⁾ Ende op dat sulx niet tot meerder disordre off andere quade consequentie come te streecken, soo staet hetselve notoirlijck bij de semptlijcke Heeren Erffgenamen te remedieren.

105. Ten 9. Toe kennen gevende, dat nae Luijt het marckenboek vier Erffs-Swooren sijn geweest, ende

¹⁾ Hier art. 59. ²⁾ Hier art. 77.

alsoo tegenwoordich niet meer als twee daarvan sijn, soo wort versocht, dat op dese tegenwoordige vergaderinge, nogh twee Erfzwooren mogen genomineert ende gecooren worden, nevens nogh uijt ieder Bourschap een gedeputeerde Effgenaem, tot behulp ende uijtvoeringe van de questie tegens die van Lemeloe ende andere dagelijcx voorvallen.

106. Ten tienden sullen d' Heeren Erfnemen moeten gelieven op middelen verdacht te wesen, tot verval van onkosten soo alreede gedaen, ende jn comstigen tijden nogh gedaen sullen worden.

107. Ten elfden worden de semptlijcke Erfnemen off ijder jnt besonder gevraget, off sie nogh eenige gravamina off derselver Meijeren ijtwat hebben voor te stellen datse nu het selve gelieven aen te geven om mede hier geprothocolleert ende daerop geresolveert te worden.

Volgen de Resolutien.

108. Art. 1mo Js geresolveert dat d'Examinatie bij d'Heer Erfmarcken Richter ende die Erfgesworen nevens die daertoe Gedep^e Erfnemen uijt de 6 Buijschappen met den allereersten bij de hant sal genoomen worden ende nae vereijsch van saecken, bij middel van Rechte ofte anders ten meesten oirboir van de marcke daerinnen te disponeren.

109. Op den 2. is eenpaerlijck verstaen ende geresolveert, dat twee van de Erfzwooren den H^r Erfmarcken Richter jn desen sullen assisteren, Ende jn absentie van deselve sall de H^r MarckenR^r eene van de Marcken Richters van de Respective gewaerde Bourschappen mogen assumeren.

110. Op den derden is geresolveert, dat die geene de te vroegh jnt veene grafft, sal tot eene Breucke betalen eenen olden Schilt, ende die geene den Torff voor de Metinge uijttet Veen haelen, sullen betalen twee Olde schilde tot eene Breucke, ende dat voor de eerste reijse, ten 2^e daerover bevonden sijnde, sall staen tot arbitrale correctie van den H^r Erffmarcken Richter ende Erffgesworen.

111. 4de Wort gerenvoijeert tot dispositie van den H^r Erffmarcken Richter, Erffgeswooren ende Gedeputeerde Erffgenamen, om hierop ten besten orboir van de Marcke te Resolveren, ende ter naester Vergaderinge de semptlijcke heeren Erffgen. rapport te doen.

112. 5. Die semptlijcke Erffgen. persisteren bij de veurige Resolutie a^o 1644. genomen.

113. 6. Is Eenpaerlijck geresolveert dat de Broeckswooren in dubbelde Breucke sullen vervallen wesen, soo voor de H^r Erffmarcken Richter als oock dubbelt voor die Schutters, *sullende een ijgelijcke gewaerde vrijstaen te mogen schutten, Te weten diee [1] geswooren Schaepe, ende de Erffmarcken Richter aenbrengen.*

Nota. Dese drie Regulen mosten noch bij gevevoecht worden op aenhouden van sommige Erffgen. edoch heeft het de samptlijcke alsoo mede behaeght.

114. 7. De Geswooren en sullen niet meer genots uijt Dalnsholte hebben, t'sij jnt weijden vande Schaepe off gruine plaggen te haelen, als andere gewaerde Huijs off Meij[er]Luijden.

115. 8. Js Eenstemmich geresolveert, dat niet alleene jn Lemele, maer jn de andere ses Respective gewaerde Bourschappen jngelijcken, alle jaer een per-

soon uijt Elck Bourschap tot geswoorens voor de Erffmercken Richter sal worden gepresenteert, om over desselfs capaciteijt jnformiert sijnde, denselven nae gedaene Eedtleistinge t'approberen ende t'authoriseren.

116. 9. Tot Erffgezwooren sijn neffens de twee Olde Erffzwooren bij Semptlijke Stemme genomineert ende gecoren, Vnico Otto van den Rutenborch, Hr te Staveren, Ende Lucas Vriesen Borgem^r der Stadt Zwolle.

117. 10. Noopende de oncosten, is provisionelijck geresolveert, dat Elck Marcken Richter jn de 7 gewaerde Bourschappen, nae quota de costen sullen helpen te fournieren, ende betaelen.

118. 11. Voorts hebben de Samentlijke Erffgenamen eenstemmich geresolveert datmen tot goede narichtinge vande gelegentheit van de Marcke ende daerom liggende Bourschappen sal doen formiren, op costen van de gewaerden, eene pertinente Caerte, comprehendirende niet alleene het Dalmesholte, maer oock de Respective omliggende Bourschappen jn fronte, ende de respective Limiten van dien.

Actum ten Eijkenecaete den 15. Junij A^o 1647. Jn waerheijt oirconde hebbe ick ondergeschr. Secretaris der Stadt Zwolle door ordre der gemeine aangewesene marckgenoten desen onderteeckent. Onder stont

J. Vriesen Secret^r.

(Uit de verder opgeteekende Resolutien valt het volgende over te nemen:)

119. Den 10 Julij 1649 vergaderen de Erfmarckrigter, de Erfzwooren en de Markerigters der 7 Buurschappen weder ten huize van de Eekenecate.

Aangaande het geschil met de marke van Lemele, wordt op voorstel van de Heeren van Campen besloten, om op nieuw het questieuse grondgebied in oogenschouw te nemen op 7 Aug. des morgens ten 8 ure; partijen zullen omtrent de Wolthaer bij elkander komen, namelijk uit elke der 6 Buurschappen de Markerigter en een Erfgenaam en uit Lemele zooveel men wilde.

120. Besloten het maken van de kaart der Marke op te dragen aan den Conrector ten Hove (Have?) binnen Zwolle.

121. De erfmarkerigter zal ten spoedigste bij kerspraak elk oproepen die in Dalmsholte meent gewaard te zijn, om binnen zekeren tijd de bewijzen daarvan in te leveren.

122. De gemaakte kosten zullen de Markerigters der 7 Buurschappen naar quota fourneren.

123. Op het stuk van het inbranden wordt besloten, dat wie het bewijs van zijn waartal niet inlevert, verstoken zal zijn van het regt op weide en veen beide.

124. 7 Aug. 1749 zijn de Markerigter en erfgenamen verschenen op het questieuse Veen, maar die van Lemele zijn niet verschenen, schoon men 4 of 5 uur op hen gewacht heeft.

125. Dit sint die geene die Waeren hebben in Dalmesholte.

Int eerste jnder Buijschap van Lemele.

Wiltinck	1 waere
Lemelinck Anelinck	1 "
Luijdekinnck Alpherdinck	1 "
Jan Oetbertinck	1 "
Lambert Emme	1 "
Werbolth Huijsmanninck	1 "
Roloff Ditmarinck	1 "
Herman Reinbardinck	1 "
Halle	1 "
Diderich Scharinck	1 "
Evert Lemminck	1 "
Geerlich Wennemerinck	1 "
<hr/>	
Somma	12 waeren.

Jtem, jnde Buijschap van Archum

Jtem Geert Buijtinck	2 waeren
Oetbert ten Steenstraten	1 waere
Struvinck	1 "
Manninck	1 "
Geert ter Hellen	2 waeren
Mathias to Nijenhuis	1 waere
Dat Loehuis	1 waere Belheem
Werner ter Oeves	1 "
Ten Heckhuis	1 "
Egbert Amelerinck	1 "
Heine ten Camphuis	1 "
Helmich van Voorst	2 waeren van der Hoeve
Jan Ludolphinck	2 "
Die Swindeste	$\frac{1}{2}$ waere
<hr/>	
Somma	17 $\frac{1}{2}$ waeren.

Jtem, Die Buijschap van Gietman

Wennemerinck ter Nedersloe	2 waeren
Bodinckhoff ten Laer	3 "
• De Moele	1 waere
Luidekinck Huisman	1 "

Somma 7 waeren

Jtem, die Buijschap toe Vilsteren

Herman van Vilsteren	2 waeren
Helmich	1 waere
Engelberdinck	3 waeren
Borgerdinck	1 waere

Berch Clooster de halve waere gecoft
van Egbert Haco van den Ruijten-
borch Anno 1407

Werner Meijerinck	2 waeren
Vilsterman	2 "

Berch Clooster dat derdendeel van
eene waere van Seijno ten Water
Anno 1442.

Somma 11 waeren.

Jtem in de Buijschap toe Hessem

Die Hoff to Hessem	2 waeren
Rocloff Oelrekinck	1 waere
Jan Luijdenkensoon	1 "
De Heeren van Belheem	1 "
Willicken van Essen	1 "
Degens goet	2 waeren
Geerthoff	2 "

Claes Willink	3 waeren
Bruijn to Nijenhuis	2 "
Hendrick ten Kranckhuis	1 waere
Jan Goet Wijcherinck	1 "
Voemorth	1 "

Somma . . . 18 waeren.

Jtem de Buijschap toe Rechteren ende toe Millingen

Die Hoff to Rechteren	4 waeren
Buggenberch	2 "
Cott	3 "
Albert ter Kinderberch	1 waere
Claes van Millingen	2 waeren
Hauwenhuis	2 "
Lipperdinck	1 waere
Heijinck	1 "
Dat huis ten Berge	1 "
Reckeler	1 "

Somma . . . 18 waeren.

Jtem jnder Buijschap Broeckhuijsen

De Heer van Voorst	1 waere
Lambert ter Hoeijenorst	1 "
Herman van Hoijenorst	1 "
Duijveler	1 "
Ekenekate	1 "
Davenschot	1 "
Hillige Camp	1 "
Holthuisen	1 "
Wijcherinck	1 "
De Haere modo BerchClooster	1 "
Cleijne Stocket	1 "
Die Grootte Stocket	1 "

Ijrte	1	"
Lindthorst Hartwich	1	"
Sustloe	1	"
Die Hoff to Lenthe	1	"
Hartwich Naminck	1	"
Tuessinck	1	"
Geert Wolbertss	1	"
Goswijn ten Water	1	"
Die Roede	1	"
Die Huijde	1	"
Die Meijer van Emmen	1	"
Die Duijvel ter Heijne	1	"

Somma . . 24 waeren

Somma Sommarum . . 107 $\frac{1}{2}$ "

(Volgen acten waarbij waren worden verkocht, enz.)

MARKEREGT VAN DALMSHOLTE.

Tot aanvulling van dit markeregt dienen de volgende resolutien, te vinden fol. 77—79 van het markeboek van Gietmen in het oud Provinciaal archief van Overijssel.

126. Naer dat de WelEdelGeb. Heer Joan Seiger van Rechteren Heer tot Rechteren etc: als Erfmerckenrichter van Dalmsholt die seven geïnteresseerde merckenrichters van gemelte Dalmsholt binnen Swoll ten huise van Brouwer in de Witte Wanne den 19 maj 1686 wettelick verbodet en geconvoceert hadde soo sijn oock ingevolge van dien gecompareert, te weeten van de Buirschap Lemele de Hr. Warner Ulger; van de Buirschap Archem de Hr. Diederich Vriesen; van de Buirschap Gietman de Hr. Werner Hoefslach; van Vilsteren de Hr. Derck Rees; van de Buirschap Hesson de Hr. Arnoldt Thomas de Sweerssen; en van de Buirschap Lente de Hr. Herman Joan Roelinck: Ende is bij gemelte Hr. Erfmerckenrichter voorgeslaegen hoe dat het Dalmsholt tegenwoordich eenigen tijt sonder veel opsicht van veele onberechtichde nieuwe, en buiten gemelte seven Buirschappen woonende Meijeren, Cotters of Eigenaers met beesten, peerden en meerder ander vee, tot groote praeiudicie van gemelte merckte of die geene soo daerin van ondenckelicke jaeren wettelick geervet en berechticht bennen, beslaegen is geworden. Om dan nu wederom onse oude resolutie te renoveren, soo versoect gemelte Hr. Erfmerckenrichter hier over het advijs van gemelte geïnteresseerde merckenrichters.

9-14

Soo is dan en can oock bij gemelte seven geïnteresseerde merckenrichters niet anders geresolveert worden, doch op approbatie van haere respective Erfgen. als dat sij sich refereren tot de vorige oude genomene resolutien te weten: dat geene nieuwe ongewaarde in de seven Buirschappen en geene andere onberechtichde buiten deselve, het sij Eigenaers, Meijeren of Cotters in gemelte Dalmsholt sullen mogen weiden, heiden, turf graven, of plaggen maeijen, gelijk oock hier vorens in dit merckenboeck te sien is; waerom dan de Hr. Erfmerckenrichter versocht wort, om alle beesten vee naar oude gewoonte te doen opbranden, en soo onvermoedlick buiten deselve dan eenich vee in Dalmsholte bevonden wort, hetselve te doen schutten; en soo jemant buiten vermoeden, tegens sodaene wettelike gedaene schuttinge sich mochte opposeren, soo sullen en verobligeren sich gemelte merckenrichters in haere qualiteit haer recht tegens sodaene opposanten eenpaerich te manuteneren, geresolveert als boven.

127. Anno 1687 den 9 Febr. bennen die seven geïnteresseerde marckenrichters van Dalmsholt na gedaene voorgaende wettelike convocatie van de Hr. Erfmerckenrichter van Dalmsholt die Welgeb. Heer Joan Seiger van Rechteren Heer tot Rechteren etc. tot Swoll ten huise van Brouwer in de Witte Wanne vergadert geweest, en hebben geresolveert, niet anders nochtans als op approbatie van hare respective Erfgen.

128. Dat eerstlick den dijck door Dalmsholt nootsaeckelick sal moeten gemaect worden door die geene die bevonden sullen worden schuldich te wesen denselven te moeten maecten.

129. Tweedens dat de Hr. Erfmerckenrichter nevens de ses andere geïnteresseerde merckenrichters of meerder

soo daertoe van de Erfgen. mochten genomineert worden wegens hare respective Buirschappen sullen hebben te examineren of de scheidpalen van Dalmsholt tot praciudicie van d' eene of d' andere Buirschap mochten wesen verset en deselve in soodaene val te doen removeren en setten op die plaetsen daer deselve van oudts gestaen hebben.

130. Derdens dat hij eenige Erfgenamen tot betalinge van eenige achterstandige schulden en noch te doene kosten soo tot maintainue der Merckte sullen moeten worden aangewendt. gepraetendeert wort een geringh of clein stuck uit de gemelte merckte sonder praciudicie of nadeel van deselve te [ver]coopen, alsmede te examineren of oock jets sonder consent gecoft en niet betaelt van de voors. Mercte is aengegraeven, en dat daarvan de penningen als noch sullen ingevordert, of andersins 't geene aengegraven is, wederom ingesmeten worden; en wat wijders tot nadeel van de Merckte mochte ondernomen sijn.

131. Vierdens dat elck Merckenrichter sijne Erfgenamen binnen den tijt van drij weecken à dato deses af te reecken, sal convoceren, om elck sijn recht van waartal in gemelte Dalmsholt te doen inbrengen en te bewijzen: de seven geinteresseerde Buirschappen aen haere respective Merckenrichters, en die buiten deselve eenich recht van waartal in gemelte Dalmsholt praetenderen te hebben, aen de Hr. Erfmerckenrichter haer recht, schijn, en bescheit sullen hebben te vertoonen: sullende de Hr. Erfmerckenrichter deselve bij drij achtereen volgende kerckenspraecken tot dien einde naer ouder gewoonte hebben te citeren, en sullen de gebreeckige uit de Merckte uitgekeert worden. Aldus geresolveert en goedgevonden op dach en dato als voren.

132. Anno 1687 den 31 Meert sijn de Heeren Merckenrichters van Dalmsholt nae gedaene wettelicke convocatie door de Hr. Erfmerckenrichter van Dalmsholt de Welgeboren Heer Joan Seiger van Rechteren Heer tot Rechteren etc. binnen Swoll ten huise van Brouwer in de Witte Wanne vergadert geweest en hebben volgens voorgaende resolutie in dato den 9 febr. 1687 geresolveert als volgt:

133. Dat den dijk door Dalmsholt precario door de seven Buirschappen sal worden gemaect, waertoe de respectieve Merckenrichters beloven haere Buirschappen te constringeren.

134. Dat de scheidpalen door de Hr. Erfmerckenrichter nevens de andere Merckenrichters sullen worden gevisiteert en in oogenschijn genomen welke visitatie sal geschieden in eene van de maenden Junio, Julio of Augusto, waervan den dach door de Hr. Erfmerckenrichter acht daegen van te vooren aen de respectieve Merckenrichters sal bekent gemaect worden; en soo dieselve qualick bevonden worden te staen op hare rechte plaetse te stellen, te weten op soodanige plaetse daer sij bij de laetste sittinge sijn gestelt geweest.

135. Dat bevonden wort aengegraeven te sijn, sal moeten bewesen worden betaelt te wesen, en 't verder aengraven buiten haere bepalinge wort niet geaccordeert.

136. Heeft de Buirschap Lemele geresolveert dat de uithemscnen uit de Merckte soolange sullen worden uitgekeert tot dat sij haer hebbende recht in dieselve naer behooren aen de Erfmerckenrichter nevens de andere geinteresseerde Merckenrichters sullen hebben bijgebracht.

Met welck advijs sich conformeren de Buirschappen Archem, Gietman, Vilsteren, Hessom, Rechteren en Millingen en Lente.

137. Aengaende de inheemsche is geresolveert van de Buirschap Lemele dat dieselve voor dit jaer sullen verblijven, gelijk voor desen geweest is.

Die van Archem conformeren sich met de voorstaende resolutie van de Buirschap Lemele.

138. Aengaende de Erfgenamen van Gietman hebben den 21 febr. 1687 over het gebruicken in 't drijven van vee, heiden, weiden, plaggen maeijen, en turf graeven, van de Merckte Dalmsholt geresolveert, datmen behoorde te inhaereren de voorige resolutie, sodanich nochtans dat die olthoevige Erven in de seven geinteresseerde Buirschappen sonder verder bewijs van haer recht, bij haer oude gebruiick behoren gemainteneert te worden, en dat dienvolgens tegens diegeene, en oock geene andere buiten diegeene, eenige proceduire in rechte sal mogen geentameert worden sonder kennisse en approbatie van den tijtlicker Merckenrichter en vervolglick oock de respective Erfgen.

Die Erfgenamen van Hessom conformeren sich met voorstaende resolutie van de Buirschap Gietman.

Die van Vilsteren mogen lijden dat alle ongewaarde en onberechtichde in Dalmsholt daer uit soo veel mogelijk worden geweerd, edoch souden wel mogen sien, dat tot vermijdinge en voorcominge van veele te beduchtene proceduire die door hetselve souden connen comen te ontstaen, de seven Buirschappen of olthoevige Erven voor dit jaer het indrijven mochte worden geaccordeert.

Die van Lente conformeren sich over dit point met die van Lemele en Archem, en versoecken copie van de Merckenboecken, gelijk de andere samentlicke Buirschappen hetselve mits desen mede versoecken.

De Hr. Erfmerckenrichter van Dalmsholt en mede

als Merckenrichter van Rechteren en Millingen verstaet, dat alle die geene die haer recht in de Merckte van Dalmsholt naer behoren niet connen vertonen, tot allen tijt en stonde sullen uitgeweerdt worden.

139. Het opbranden van de beesten, peerden, etc. is verstaen dat sal geschieden in elcke Buirschap mede ten overstaen van de Erfgesworene vande seven geinteresseerde Buirschappen.

Aldus geresolveert en besloten bij ons ondergess. op dach en dato als boven.

Onder stont met verscheide handen

Warner Ulger.

D: Vriesen.

Werner Hoefslach.

D. Rees qq.

A. Sweerssen qq.

H J. Roelinck.

